

2023-02-23
Ju2023/00472
Ju2022/00985
Ju2022/02969

Justitiedepartementet

Brottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm

Uppdrag att utveckla det nationella stödet i det brottsförebyggande arbetet

Regeringens beslut

Brottsförebyggande rådet (Brå) får i uppdrag att utveckla det nationella stödet i det brottsförebyggande arbetet. Brå ska stärka myndighetens arbete på området och särskilt utveckla följande delar:

- behovsanpassade och praktiktäna stödinsatser till kommuner och andra aktörer,
- stödinsatser till länsstyrelserna,
- den nationella samordningen,
- uppföljningen av det brottsförebyggande arbetet, och
- kunskapsutvecklingen om brottsförebyggande åtgärder.

Brå ska lämna en redovisning till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 20 oktober 2023, den 31 mars 2024 och den 31 mars 2025. Redovisningen som ska inkomma senast den 20 oktober 2023 ska innehålla ett förslag på genomförandeplan för arbetet 2024. Redovisningarna därefter ska innehålla en beskrivning av vilka åtgärder som vidtagits samt en sammantagen analys och bedömning av dels vidtagna åtgärder, dels behovet av fortsatt utvecklingsarbete. Redovisningarna ska även innehålla information om hur finansieringen för föregående år har använts.

Bakgrund

I det lokala brottsförebyggande arbetet har kommunerna en särskilt viktig roll. För att säkerställa att kommunernas brottsförebyggande arbete är prioriterat, effektivt och kunskapsbaserat beslutade regeringen i december 2022 propositionen Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (prop. 2022/23:43). Lagförslaget innebär att kommunerna ska ta fram en lägesbild över brottsligheten i kommunen och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Den föreslagna lagen innebär också att kommunerna ska ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli i år.

I december 2021 fick Brå i uppdrag att vidta förberedande åtgärder avseende införandet av ett lagstadgat ansvar för kommunerna för brottsförebyggande arbete. Under 2022 inkom Brå med en delredovisning (Ju2022/00985) och en slutredovisning (Ju2022/02969) av uppdraget. Brå har för 2023 tillförts utökade medel för ett utvecklat lokalt brottsförebyggande arbete och för att få en effektiv implementering av lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar.

Skäl för regeringens beslut

För att stoppa nyrekrytering till kriminella nätverk och tränga tillbaka den brottslighet som blivit alltmer samhällshotande krävs ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället. En annan viktig prioritering är att förebygga mäns våld mot kvinnor.

Kommunernas breda uppdrag innebär att de tillsammans med Polismyndigheten utgör kärnan i det lokala brottsförebyggande arbetet. Även andra myndigheter, regioner, civilsamhälle, akademi och näringsliv m.fl. har viktiga roller.

För en effektiv implementering av den kommande lagen om kommunernas brottsförebyggande ansvar och ett stärkt lokalt brottsförebyggande arbete generellt är det viktigt att kommuner och andra aktörer erbjuds ett ändamålsenligt stöd. Brå har i uppgift att främja och bidra till utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet och har en viktig roll i att utveckla ett strukturerat och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete på lokal nivå. Sedan 2017 har även länsstyrelserna i uppdrag att stödja och bidra till

regional samordning av brottsförebyggande arbete. Länsstyrelserna utgör en viktig länk mellan den nationella och den lokala nivån.

Brå fick 2017 ett breddat uppdrag på det brottsförebyggande området att utveckla det nationella stödet och samordningen (Ju2017/01526). Av en utvärdering av Statskontoret (Ju2020/02083) framgår att Brå har förstärkt stödet till den lokala och regionala nivån men att rollfördelningen mellan myndigheter upplevs som otydlig, samt att den nationella nätverksstrukturen för brottsförebyggande aktörer inte är helt utvecklad.

Enligt Brås redovisningar av uppdraget att vidta förberedande åtgärder avseende införandet av ett lagstadgat ansvar för kommunerna för brottsförebyggande arbete finns det behov av omfattande informationsinsatser till olika målgrupper, breddade utbildningsinsatser och andra stödinsatser av både generell och anpassad karaktär. Vidare anser Brå att det brottsförebyggande arbetet bättre behöver följas upp och utvärderas. Samordningen av aktörer som erbjuder stöd på det brottsförebyggande området behöver också bli bättre.

Regeringen bedömer sammantaget att Brås nationella stöd i det brottsförebyggande arbetet behöver både breddas och fördjupas. Brå behöver nå fler brottsförebyggande aktörer med stödinsatser, inte minst inom kommunerna. Stödinsatserna som erbjuds behöver bli mer behovsanpassade och praktiktäna, kunskapen om brottsförebyggande åtgärder öka och samordningen av arbetet förbättras.

Närmare om uppdraget

Brå ska stärka myndighetens arbete på området och särskilt utveckla följande delar.

Behovsanpassade och praktiktäna stödinsatser till kommuner och andra aktörer

Brås stödinsatser ska utformas så att myndigheten på ett effektivt och systematiskt sätt når ut till fler brottsförebyggande aktörer, inte minst till olika målgrupper inom kommunerna men även andra myndigheter och aktörer som behöver stöd i det brottsförebyggande arbetet. Stödet behöver omfatta både grundläggande kunskaps- och kompetenshöjande insatser och behovsanpassade insatser som beaktar variationer i den lokala problematiken

och kommunernas skilda förutsättningar. Insatserna ska vara kopplade både till det kunskapsbaserade arbetssättet och till olika typer av brottsproblem.

Särskilt fokus ska ligga på att i samarbete med länsstyrelserna utveckla ett samordnat, behovsanpassat och praktiktäna stöd till kommunerna i hela landet. I utformningen av stödet ska Brå utifrån sina uppgifter att bidra till kunskapsutvecklingen inom det kriminalpolitiska området samt att främja brottsförebyggande arbete särskilt ansvara för att ta fram och sprida kunskaps- och metodstöd. Förutsättningarna för att den kunskap som Brå och andra statliga myndigheter tar fram och sprider på området når ut till och tillämpas av kommunerna ökar, om länsstyrelserna bidrar till att erbjuda ett mer kontinuerligt stöd som är anpassat efter den enskilda kommunens behov och förutsättningar.

Brås och länsstyrelsernas stöd till kommunerna i det brottsförebyggande arbetet ska i sin helhet omfatta t.ex. målgruppsanpassad utbildning och förmedling av kunskap, handledning och annan rådgivning, stöd i tillämpning av metodstöd och fördjupat stöd gällande särskilda utmaningar. Stödet behöver utvecklas bl.a. i syfte att stärka kommunernas förutsättningar att uppfylla de krav som den nya lagen kommer att ställa vad gäller samordning och framtagande av lägesbild och åtgärdsplan.

Stödinsatser till länsstyrelserna

Brå ska utveckla stödet till länsstyrelserna för att myndigheterna ska ha möjlighet att erbjuda kommuner och andra aktörer ett mer samordnat, behovsanpassat och praktiktäna stöd i det brottsförebyggande arbetet i hela landet. Stödet till länsstyrelserna ska bl.a. omfatta olika kunskaps- och kompetenshöjande insatser. I utformningen av stödinsatserna ska länsstyrelsernas varierande förutsättningar beaktas.

Den nationella samordningen

Brå ska utveckla den nationella samordningen på det brottsförebyggande området. Myndigheten fick 2017 i uppdrag att inrätta en nätverksstruktur för nationella aktörer, som ska kunna bidra till såväl erfarenhets- och kunskapsutbyte som samordning, samt ha förmåga att identifiera problemområden och bidra med lösningar. Det finns dock fortfarande ett stort behov av tydligare nationell samordning och samverkan, inte minst vad gäller den samlade förmågan att identifiera problemområden och bidra med myndighetsgemensamma lösningar. Det stöd i form av kunskaps- och

metodstöd, riktlinjer och rekommendationer som nationella aktörer tillhandahåller den lokala nivån behöver också samordnas i högre utsträckning för att underlätta implementeringen lokalt. Brå ska därför ta en mer aktiv roll i den nationella samordningen och vid behov initiera samarbeten mellan statliga myndigheter men även i förhållande till andra aktörer inom civilsamhälle, akademi och näringsliv.

Uppföljningen av det lokala brottsförebyggande arbetet

Brå ska inom ramen för den årliga rapporten om det brottsförebyggande arbetet utveckla uppföljningen av hur det lokala brottsförebyggande arbetet bedrivs. Rapporten utgör ett viktigt verktyg för att rätt stöd ska ges till kommuner och andra aktörer. För att ge en mer heltäckande bild av det lokala brottsförebyggande arbetet ska uppföljningen breddas till att omfatta tillämpningen av den föreslagna lagen, samt vid behov omfatta fler delar av den kommunala verksamheten. Uppföljningen ska fortsatt även omfatta polisens och länsstyrelsernas brottsförebyggande arbete. Uppföljningen ska vara utformad för att fånga upp de behov som finns på lokal nivå och resultaten i uppföljningen ska ligga till grund för de stödinsatser som Brå erbjuder. Myndigheten ska även utveckla hur resultatet av uppföljningen kan återkopplas till kommunerna på ett lämpligt sätt.

Kunskapsutvecklingen om brottsförebyggande åtgärder

Brå ska utveckla kunskapen om brottsförebyggande åtgärder och i ökad utsträckning tillgängliggöra och sprida den samlade kunskapen om effektiva och lovande insatser samt bidra till implementering av insatserna. Det systematiska arbetet med kunskapsutveckling och stöd till lokala aktörer avseende konkreta brottsförebyggande åtgärder och arbetsmetoder behöver utvecklas. För att göra det finns bland annat behov av en mer strategisk omvärldsbevakning, av att utveckla hur resultat från utvärderingar kan göras mer tillgängliga och användbara och av att utveckla utbildningsinsatser.

Prioriteringar under 2023

Under 2023 ska Brå prioritera kommunikations- och vägledningsinsatser i syfte att öka kännedomen om den nya lagen som ger kommunerna ett ansvar för brottsförebyggande arbete och öka kunskapen om hur lagens krav kan uppfyllas. Brå ska uppdatera innehållet i myndighetens utbildningar och öka antalet utbildningsinsatser. Brå ska också prioritera att bygga upp ett samordnat, behovsanpassat och praktiktäna stöd till de kommuner som har

omfattande eller tilltagande problem med brottslighet och till de kommuner som idag inte bedriver ett arbete i enlighet med den nya lagen. Därutöver ska Brå utveckla den nationella samordningen och stödet till länsstyrelserna i det regionala brottsförebyggande arbetet.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Johanna Granfors

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Socialdepartementet/SOF
Finansdepartementet/BA, K, SFÖ
Utbildningsdepartementet/GV, S, UH
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
länsstyrelserna
Polismyndigheten
Sveriges Kommuner och Regioner